

Deze nota betreft het thema 'de opgaven van Rijnland'

Rijnland zorgt van oudsher voor droge voeten en schoon water. Door klimaatverandering stijgt de zeespiegel en extreme neerslag en droogte komen vaker voor. Rijnland neemt samen met inwoners en bedrijven doelmatige maatregelen om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan.

Film de opgaven van Rijnland

VV-besluitnota

Registratienummer:
19.087893

De verenigde vergadering

besluit:

1. Een voorbereidingskrediet van € 650.000 ter beschikking te stellen voor:
 - De inventarisatie van Rijnlandse objecten binnen de afvalwaterketen (op een later moment vragen we krediet aan voor een inventarisatie binnen het watersysteem) waar mogelijk asbest gebruikt is als bouwstof.
 - Het direct oplossen van situaties waarbij sprake is van blootstelling aan medewerkers.
 - Het opstellen van een saneringsplan met meerdere varianten in ambitie en planning.

De VV heeft op 25 september 2019 het voorstel "inventarisatie Rijnlandse assets" behandeld, over zowel het onderzoek naar asbest als het onderzoek naar energielabels. Tijdens die behandeling heeft het college besloten het punt van de agenda te schrappen en later opnieuw te agenderen. Ondertussen heeft het college het onderzoek naar de energielabels vastgesteld en besloten dit, na aanpassing van de Nota vaste activa, uit de exploitatie te bekostigen. In het voorliggende voorstel over de asbestinventarisatie gaan we expliciet in op de in de commissie en VV gestelde vragen over o.a. de juridische, financiële en aanbestedingskaders.

Context

Tot halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw werd asbest veelvuldig toegepast als bouw materiaal. Het was sterk, slijtvast, het werkte isolerend en was goedkoop. Tegenwoordig weten we echter dat de vezels waaruit asbest bestaat, kankerverwekkend zijn. Meer over asbest in het kader op de volgende bladzijde.

Daarom mag asbest al geruime tijd niet meer worden gebruikt, en heeft de overheid in 2019 een wet opgesteld om het saneren van asbestdaken te verplichten. De Eerste Kamer heeft deze wet echter niet aangenomen omdat dit tot zeer hoge kosten voor particulieren kan leiden. Met nieuwe maatregelen wil de Staatssecretaris van Infrastructuur particulieren "niet verplichten, maar verleiden". Zie hiervoor brief 25 834 (Problematiek rondom asbest) van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Om asbest verder uit te bannen gaan verzekeraars asbestdaken in de toekomst uitsluiten.

Onafhankelijk van de wettelijk verplichting (die er dus nog niet is), willen wij onze medewerkers niet blootstellen aan deze risico's. Op dit moment weten wij echter niet in welke gebouwen er asbest is verwerkt en wat de staat daarvan is. Daarom gaan we dit inventariseren. We starten hierbij met de gebouwen in de waterketen (rioolgemalen en zuiveringen) en pakken daarna het watersysteem (vooral poldergemalen) op. Indien we tijdens de inventarisatie op zeer onveilige situaties stuiten (zg. hoog risico situaties), pakken we deze direct op. In de inventarisatie houden we rekening met de binnenkort te sluiten of te renoveren locaties.

Uit die inventarisatie ontstaat het beeld of en in welke staat er asbest in onze gebouwen zit. Op basis hiervan leggen we een voorstel aan de VV voor met hierin de aanpak met verschillende varianten in ambitie en planning. Zo is het goed denkbaar dat niet-beschadigd materiaal gewoon kan blijven zitten totdat we het gebouw gaan renoveren. In andere situaties is het wellicht verstandiger het asbest wel te saneren. Dan is het wel handig dat we op voorhand al weten dat er asbest in zit. Ter illustratie: bij herstelwerkzaamheden aan een kabel na de brand in de transformator op Katwijk in het voorjaar van 2019, bleek er asbest in de kelder te zitten. Omdat we dat niet wisten heeft het herstel veel langer geduurd.

Omdat de inventarisatie (en sanering) van asbest een complexe en kostbare zaak is, hebben we bij buurwaterschappen gekeken of en hoe zij dit aanpakken en of een gezamenlijke aanpak mogelijk is. Rijnland heeft relatief veel oude zuiveringen en (dus) een groot risico op asbesthoudende gebouwen. Onze burens hebben een lager risico; zij pakken risicolocaties op bij renovaties van die locaties. Een gezamenlijke aanbesteding ligt daarom niet voor de hand. Bovendien verwachten we bij de huidige marktsituatie dat dit niet tot inkoopvoordeel zal leiden. Integendeel, de praktijk leert dat een gezamenlijk inkooptraject vaak duurder uitpakt door verschillen in wensen, eisen en zienswijzen.

Financiën

Omdat deze inventarisaties een meerjarig nut hebben, worden zij conform de Nota vaste activa beleid geactiveerd. Deze onderzoekskosten zijn in de Programmabegroting 2020 met de status toekomstig werk opgenomen in de stelposten assetmanagement awts en assetmanagement awzi. Het krediet is als volgt opgebouwd:

- € 91.000 Spoedsaneringen
- € 350.000 Inspecties, onderzoeken, saneringsplannen en kostenramingen
- € 51.000 Interne uren
- € 9.000 Bijkomende kosten
- € 149.000 Risicoreservering

Bij de aanvraag voor een eventueel uitvoeringskrediet zullen de tarief consequenties van het geheel worden weergegeven, inclusief de voorbereidingskosten.

Wat is asbest

Asbest werd gebruikt van halverwege de jaren veertig tot halverwege de jaren negentig van de vorige eeuw als isolatiemateriaal (daken, gevels, schoorstenen), als brandwerend materiaal (meterkasten, garages, afvoerbuizen), en sommige soorten vinylvloeren.

Er bestaan twee hoofdsoorten asbest: hechtgebonden asbest stevig verankerd in een materiaal zoals asbestcement, en niet-hechtgebonden asbest waarbij de asbest vezels niet zijn verankerd in een basis materiaal en makkelijk los kunnen raken zoals brandwerende platen.

Loskomende asbestvezels kunnen long- en darmkanker veroorzaken na (langjarige) inademing van de vezels. Bij een eenmalige blootstelling is het risico erg klein. Asbestvezels laten los door beschadiging, slijtage, of bewerking. Daarom gelden strenge regels voor bewerking van asbest(verdachte locaties). Echter, weer en wind kunnen asbestdaken doen slijten waardoor er ook vezels vrijkomen.

Argumenten

1.1 Gezondheid medewerkers is belangrijk voor Rijnland

Elk jaar overlijden in Nederland tussen de 900 en 1300 mensen aan asbest gerelateerde ziekten als asbestose, mesotheliom en longkanker (bron: Gezondheidsraad). Rijnland beschouwt het als goed werkgeverschap om haar medewerkers zo min mogelijk aan asbest bloot te stellen. Nu we op dit moment niet weten waar asbest voor komt, kunnen we die verantwoordelijkheid niet invullen.

1.2 Minder risico's ten aanzien van kosten en vertragingen bij calamiteiten

Door kennis te hebben van de mate van aanwezigheid van asbest kan hierop geanticipeerd worden in bedrijfsvoering en bij projecten en calamiteiten.

Risico's

1.1 Spoedsaneringen zijn nodig bij aantreffen van een situatie met hoog risico

Het aantreffen van een zogenaamd hoog risico situatie bij een asbestinventarisatie vraagt om directe actie. Op voorhand is niet aan te geven of en in welke mate dit zich voor zal doen. Daarom is hiermee rekening gehouden in de kredietaanvraag.

1.2 Werkpakket waterketen

Het project heeft tot gevolg dat op meerdere locaties (awzi's en awtg's) van Rijnland inventarisaties gaan plaatsvinden, ook op locaties waar sprake is van lopende renovatieprojecten. Afstemmingsrisico's zijn dan niet uit te sluiten. Door dit tijdig te onderkennen en extra aandacht te besteden aan de afstemming tussen de uit te voeren inventarisaties en overige projecten ondervangen we dit risico.